

Polska uruchomi karty pobytu CUKR dla Ukraińców

23 czerwca 2024

Od 1 lipca 2024 r. wchodzi w życie w Polsce zmiany w specustawie „O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z wojną w tym kraju”. Jedną z nowelizacji sugeruje, że Ukraińcy posiadający status PESEL UKR będą mogli uzyskać specjalne zezwolenie na pobyt czasowy na okres 3 lat, tzw. kartę CUKR – informuje strona ukraińska „Nasz Wybór”.

Ukraińcy, którzy przybyli do Polski w wyniku wojny, będą mieli trzy możliwości zalegalizowania swojego pobytu w Polsce od 1 lipca.

Pierwsza metoda – która obowiązuje od początku inwazji na pełną skalę – polega na uzyskaniu numeru PESEL UKR. Osoby posiadające PESEL UKR objęte są ochroną czasową, mają swobodny dostęp do rynku pracy, mogą korzystać z bezpłatnych świadczeń medycznych w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ), legalnie przebywać w Polsce bez karty pobytu i wizy oraz swobodnie podróżować po krajach Unii Europejskiej. Jednocześnie posiadacze PESEL UKR nie mogą opuszczać Polski na okres dłuższy niż 30 dni, w przeciwnym razie stracą swój specjalny status. PESEL UKR będzie teraz nadawany tylko dla posiadaczy ważnego ukraińskiego paszportu zagranicznego.

Drugi sposób polega na uzyskaniu karty pobytu czasowego na takich samych zasadach, jak wszyscy pozostali cudzoziemcy w Polsce. Aby otrzymać zwykłą kartę pobytu wymagane jest uzasadnienie, np. studiowanie na polskiej uczelni, zatrudnienie lub prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Osoby, które w wyniku wojny opuściły Ukrainę i podczas pobytu w Polsce znalazły tu legalne zatrudnienie lub prowadziły inną działalność gospodarczą, mogą ubiegać się o kartę czasowego pobytu od 1 kwietnia 2023 r.

Trzeci sposób to nowość wprowadzona najnowszymi zmianami specustawy – jest to możliwość uzyskania specjalnej karty pobytu CUKR na okres trzech lat. Takie karty będą nadawały jej właścicielom takie same prawa jak innym cudzoziemcom, w szczególności dostęp do rynku pracy. Karty CUKR różnią się jednak od kart stałego pobytu – będą wydawane wyłącznie obywatelom Ukrainy posiadającym PESEL UKR, w tym dzieciom (co nie dzieje się w przypadku karty stałego pobytu).

Jak zauważono w Izbie Ukrainy, w tym kontekście istotna jest także kolejna zmiana specustawy, umożliwiająca zwrot PESEL UKR w przypadku, gdy osoba utraciła go nie z własnej winy. „Jeżeli z jakiegoś powodu osoba utraciła PESEL UKR, ale nie z własnej winy, np. w wyniku problemu w systemie lub opuściła Polskę na 2-3 dni i wróciła, ale jej wjazd do Polski nie został zarejestrowany, to innowacje sugerują możliwość przywrócenia jej PESEL UKR. Wcześniej było tak, że osoba, która straciła PESEL UKR, bez względu na przyczynę, mogła otrzymać nowy numer ważny od dnia nowej decyzji. Teraz, jeśli PESEL UKR zostanie utracony nie z winy Ukraińca, wówczas numer będzie można go odzyskać z zachowaniem ciągłości” – wyjaśnia Aleksander Piestrikow z wydziału rzecznictwa i monitoringu Izby Ukrainy.

W momencie gdy status PESEL UKR zmieni się na CUKR, dana osoba utraci wszelkie możliwości związane ze specjalnym statusem ochrony tymczasowej. „Takie osoby są na przykład pozbawione możliwości korzystania z bezpłatnych usług medycznych w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ)” – zauważa Izba Ukrainy i wyjaśnia, że „jeśli osoba posiadająca kartę CUKR dostanie pracę, to będzie nadal mogła korzystać z NFZ. Podstawą będzie jednak ubezpieczenie zdrowotne opłacane według wynagrodzenia, a nie specjalne uprawnienia przysługujące ukraińskim uchodźcom. „To znaczy, że jeśli ktoś nie może pracować, to zmieniając PESEL UKR na CUKR utraci ubezpieczenie” – mówi Oksana Pestrikowa, szefowa centrum doradczego Domu Ukraińskiego.

Kolejną ważną kwestią jest wymóg aktualizacji danych w

administracji samorządowej. Przede wszystkim mowa o tym, że osoby, które ubiegały się o PESEL UKR na podstawie paszportu wewnętrznego obywatela Ukrainy, dowodu osobistego lub nieważnego paszportu międzynarodowego, muszą wyrobić nowy paszport międzynarodowy i zaktualizować swoje dane. „Jednym z warunków uzyskania karty CUKR jest posiadanie ważnego paszportu. Również w Izbie Ukrainy zauważa się, że jeśli ktoś zmienił nazwisko lub otrzymał nowy paszport (w sytuacji, gdy PESEL UKR został wydany na podstawie ważnego paszportu międzynarodowego, ale utracił on ważność w trakcie pobytu w Polsce i taka osoba sporządziła dla siebie nowe dokumenty) – wówczas należy również powiadomić stosowny organ administracyjny. Jeśli dana osoba nie aktualizuje swoich danych, może mieć w przyszłości problemy. Przykładowo wniosek takiej osoby o zasiłek 800+ nie zostanie przyjęty, gdyż informacje w bazie danych nie będą odpowiadać rzeczywistym danym tej osoby” – mówi Oksana Pestrikowa.

Wniosek o kartę pobytu CUKR można złożyć wyłącznie on-line za pośrednictwem elektronicznego systemu Urzędu ds. Cudzoziemców. CUKR wskaże, że jej właściciel znajdował się wcześniej pod ochroną czasową (PESEL UKR). Na takiej karcie nie będzie informacji o miejscu zamieszkania lub zameldowania. Karta pobytu będzie ważna 3 lata i będzie uprawniała jej posiadacza do pracy w Polsce bez konieczności uzyskania dodatkowego zezwolenia. Nie będzie także konieczne informowanie Urzędu Pracy o zatrudnieniu obywatela Ukrainy, jeżeli posiada CUKR. Posiadacz takiej karty pobytu ma jednak obowiązek poinformować wojewodę o zmianie adresu zamieszkania w terminie do 15 dni.

Posiadacze karty CUKR będą mieli takie same prawa jak pozostali cudzoziemcy posiadający karty stałego pobytu, z tym że bez utraty karty będą mogli opuścić Polskę na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

To, że nowe zmiany specustawy wejdą w życie 1 lipca, nie oznacza, że ☐od tego samego dnia możliwe będzie złożenie dokumentów w celu otrzymania karty CUKR. Rząd nadal potrzebuje

czasu na opracowanie systemu i ustanowienie procesu on-line. Eksperci sugerują, że system mógłby zacząć działać pod koniec roku.

Źródło zagraniczne: MinFin.com.ua

Źródło polskie: Geopolityka.org